

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Woningbouw tussen Meppel en Nijeveen

13 februari 2003

1323-61

ISBN 90-421-1115-1
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES.....	2
3. PROBLEEMSTELLING, DOELEN EN BESLUITVORMING	3
3.1 Probleemstelling.....	3
3.2 Doelen	3
3.3 Beleid en besluitvorming	4
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN.....	5
4.1 Locatiekeuze, plangebied.....	5
4.2 Algemeen	6
4.3 Alternatievenontwikkeling	7
4.3.1 Model Eilanden.....	7
4.3.2 Fasering en flexibiliteit.....	7
4.3.3 Lagenbenadering, meervoudig en compact ruimtegebruik...	7
4.3.4 Waterhuishouding en waterkwaliteit.....	8
4.4 Meest milieuvriendelijk alternatief	8
4.5 Nulalternatief.....	9
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN	9
5.1 Referentie: bestaande toestand en autonome ontwikkeling	9
5.2 Milieugevolgen.....	10
5.2.1 Algemeen	10
5.2.2 Bodem en water.....	10
5.2.3 Levende natuur	11
5.2.4 Landschap, cultuurhistorie en archeologie	11
5.2.5 Leefmilieu, luchtkwaliteit, hinder, veiligheid.....	11
5.2.6 Grondstoffen en energie	13
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN.....	13
7. LEEMTEN IN INFORMATIE	14
8. EVALUATIEPROGRAMMA	14
9. VORM EN PRESENTATIE	15
10. SAMENVATTING VAN HET MER.....	15

1. INLEIDING

De gemeente Meppel ontwikkelt een plan voor de bouw van 5300 woningen op ongeveer 660 hectare, met bijbehorende ontsluitingswegen, sportvoorzieningen, wijkvoorzieningen, detailhandel op wijkniveau e.d. De totale omvang van het plangebied, gelegen tussen Meppel en Nijeveen, bedraagt inclusief water ruim 700 hectare. Er zal een milieueffectrapport (MER) worden opgesteld, aangezien het aantal geplande woningen de drempel voor milieueffectrapportage (m.e.r.), te weten 2000 woningen in een aaneengesloten gebied buiten de bebouwde kom, overschrijdt.

Bij brief van 13 december 2002 is de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het MER¹. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de Startnotitie in de Staatscourant².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieuomstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven.

De Commissie heeft de indruk gekregen dat de gemeente Meppel streeft naar participatie bij de planontwikkeling en -uitwerking. Zo is de gemeenteraad reeds vanaf een vroeg stadium betrokken. De Commissie heeft waardering voor dit open proces.

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁴ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De hoofdpunten van het advies geven aan welke informatie als essentieel gezien wordt en die in ieder geval nodig is voor het volwaardig meenemen van het milieubelang in de besluitvorming.

1. Onderbouw de probleemstelling die noopt tot het voornemen om gefaseerd 5300 woningen te bouwen. Geef voor Meppel en omstreken inzicht in: de beleidskeuzes waardoor Meppel een taakstelling heeft gekregen voor woningbouw, alsmede in de demografische ontwikkeling (aanwas bevolking), de ontwikkeling op de woningmarkt ('opvang', verdunning, inbreiding), de positie ten opzichte van bevolkingscentra in het westen van Nederland en de woonvraag door de ontwikkeling van de werkgelegenheid.
2. Hanteer voor de ontwikkeling van nieuwe alternatieven (waaronder het meest milieuvriendelijke alternatief), of ter onderbouwing van al ontwikkelde alternatieven, de principes van de lagenbenadering en van compact en meervoudig ruimtegebruik. De lagenbenadering houdt in dat de onderste laag van bodem en water als planologisch sturend wordt genomen. Omdat het model Eilanden meerwaarde heeft (o.a. beperkt ruimtebeslag, kansen voor meervoudig ruimtegebruik, waterberging, natuurontwikkeling, aantrekkelijke woonomgeving), beschouwt de Commissie dit als een zinvol alternatief. Werk dit model, of een vergelijkbaar model dat ook leidt tot een betere benutting van de ruimte, uit in het MER.
3. Geef een bondige beschrijving van de geologische opbouw en het geohydrologisch systeem. Beschrijf de relatie tussen de infiltratie en kwelgebieden, de aard en intensiteit van de kwel en de invloed van het landgebruik op het systeem (polder, peilbeheer). Geef aan welke effecten de alternatieven hebben op de waterhuishouding. Met name verdienen aandacht de wateroverlast voor wonen respectievelijk agrarisch gebruik en de ecologische waarden die met het watersysteem samenhangen, in het bijzonder die van natuurgebied de Wieden.
4. Beschrijf per alternatief hoe de verkeersontsluiting zal plaatsvinden. Prognoseer de verkeersintensiteiten en -oriëntatie, alsmede de hinder en luchtverontreiniging dientengevolge. Hou daarbij rekening met de gefaseerde aanleg van de woonwijk en met aan het bouwen gerelateerde verkeersstromen.
5. Het MER dient een samenvatting te bevatten die naast een publieksfunctie vooral valt te gebruiken voor de bestuurlijke besluitvorming. Hierin moeten de belangrijkste milieugevolgen per alternatief worden weergegeven, alsmede de maatregelen om die milieugevolgen te minimaliseren en de effectiviteit van de maatregelen.

3. PROBLEEMSTELLING, DOELEN EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wet milieubeheer (Wm):

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."

3.1 Probleemstelling

Woningbouw

Beschrijf in het MER kort de bestaande Meppelse woningbouw-, revitaliserings- en inbreidingsprogramma's, alsmede hun bouwtempo en hun aandeel in de woningvoorraad. Onderbouw de probleemstelling, die ten grondslag ligt aan de hoeveelheid woningen die aanvullend of daaropvolgend nodig is. Geef ook aan in welke tijdspanne dat moet plaatsvinden. Onderscheid bij deze onderbouwing:

- beleidsmatige keuzes⁵;
- bevolkings- en woonontwikkelingen, zoals de 'eigen' aanwas van de bevolking, de ontwikkeling op de regionale woningmarkt ('opvang', verdunning, inbreiding) en de positie van Meppel ten opzichte van de bevolkingscentra in het westen van Nederland;
- de woonvraag, mede op basis van werkgelegenheidsontwikkelingen. Beschrijf dit zowel in kwantitatief opzicht⁶, als in kwalitatief opzicht⁷.

Milieu, water, natuur

Geef tevens aan welke milieuproblemen in en rond het plangebied spelen. Denk met name aan de waterhuishouding en de invloed ervan op natuurgebieden en ecologische zones.

3.2 Doelen

Woningbouw

Geef in het MER een overzicht van het beoogde aantal woningen en bijkomende voorzieningen tussen Meppel en Nijeveen, de doelgroepen waarvoor deze bedoeld zijn en het bouwtempo waarin dat gerealiseerd zal worden. Motiveer waarom een plan gemaakt wordt voor meer woningen (namelijk 5300), dan op grond van de taakstelling van 2100 woningen uit het Provinciaal Omgevingsplan Drenthe 1998 (POP)⁸. Besteed daarbij aandacht aan enerzijds de kwantitatieve en anderzijds de kwalitatieve wensen voor het woonmilieu.

⁵ Zie o.a. het Provinciaal Omgevingsplan Drenthe 1998 (POP), waarin Meppel als streekcentrum een woningbouwopgave heeft gekregen.

⁶ Bijvoorbeeld aantal arbeidsplaatsen in relatie tot aantal woningen.

⁷ Denk aan specifieke woonmilieus en bebouwingstypen, zoals twee onder één-kap, villa's, gestapelde bebouwing.

⁸ Zie ook inspraakreacties nrs. 16, 18 en 19 (bijlage 4).

Onderbouw ook een taakstelling voor één of twee momenten die minder ver in de toekomst liggen⁹.

Milieu, water, natuur

Geef in het MER aan welke milieudoelen worden nagestreefd. Onderscheid enerzijds de aan woningbouw gerelateerde milieuthema's (energie, verkeer, grondstoffen e.d.) en anderzijds de waterhuishouding en daarmee verbonden ecologische potenties, de ecologische verbindingen door het gebied en natuurbescherming respectievelijk natuurontwikkeling van o.a. De Wieden.

3.3 Beleid en besluitvorming

Kort moet worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (ruimtelijke beperkingen, grenswaarden voor emissies e.d.) gelden bij dit voorname. Verwijs hierbij naar de beleidsnota's, (ontwerp-)plannen¹⁰ en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd. De consequenties hiervan voor de ontwikkeling van alternatieven moeten eveneens worden aangegeven. Speciale aandacht verdient overigens de relatie met (beleid in) Overijssel, omdat het plangebied nabij de provinciegrens ligt¹¹.

Aangegeven moet worden of er in (de omgeving van) het plangebied gebieden liggen, die op grond van milieuaspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen. Denk met name aan De Wieden en Giethoorn en omgeving (speciale beschermingszone op grond van de Vogelrichtlijn en de Habitatrictlijn), Giethoorn-Wanneperveen en Staphorst-Noord (onderdeel van de ecologische hoofdstructuur) en de Meppelderdieplanden¹². Geef in het MER aan of er significante gevolgen kunnen optreden op deze gebieden, en welke dat zijn. Bij significante gevolgen dient een passende beoordeling gemaakt te worden conform de Habitatrictlijn (art. 6, lid 3 en 4)¹³.

Vermeld in het gebied voorkomende soorten die beschermd worden op grond van de Flora- en Faunawet¹⁴. Beoordeel of de activiteit zal leiden tot in de Flora- en Faunawet genoemde verboden gedragingen. Indien dat het geval is, zal een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en Faunawet moeten worden aangevraagd. Geef dan in het MER aan op welke gronden de initiatiefnemer meent om voor een ontheffing in aanmerking te komen.

De activiteit heeft belangrijke gevolgen voor de waterhuishouding (bijvoorbeeld voor waterberging, overstromingsrisico, wateroverlast, waterkwaliteit, watervoorziening en verdroging). Derhalve dient een Watertoets te worden uitgevoerd. Te zijner tijd moet bij het (ontwerp)besluit een waterparagraaf

⁹ Bijvoorbeeld:

- 2010: het jaar tot waar het vigerende POP Drenthe (1998) geldt;
- 2015: dan is het bestemmingsplan voor de woningbouw (planning vanaf 2006) ongeveer tien jaar oud.

¹⁰ Onder andere het gemeentelijke Landschapsbeleidsplan (2001), het gemeentelijke beleid voor duurzaam bouwen.

¹¹ Zie ook inspraakreactie nrs. 16 (bijlage 4). Daarin is de o.a. aandacht gevestigd op het gebiedsgericht beleid Noordwest-Overijssel en op het Natuurgebiedsplan Kop van Overijssel.

¹² Deze zouden Europees beschermd zijn. Zie inspraakreactie nr. 11 (bijlage 4).

¹³ Zie ook inspraakreacties nrs. 14, 15, 16 en 19 (bijlage 4).

¹⁴ Zie ook inspraakreactie nr. 15 (bijlage 4). Overigens geeft een reeds uitgevoerde Quick Scan ecologie Nijeveense Polder van bureau Oranjewoud (21-10-2002) een eerste aanzet voor een dergelijk, meer gedetailleerd onderzoek.

worden gevoegd. De Commissie beveelt aan de hiervoor benodigde informatie op te nemen in het MER.

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor een bestemmingsplan voor het plangebied. Geef aan hoe dit bestemmingsplan, dat een zeer lange looptijd zou moeten krijgen (tot 2030), past in de reguliere tijdspanne van tien-jarige bestemmingsplannen, conform de Wet op de ruimtelijke ordening. Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdpad de bestemmingsplanprocedure zal verlopen, de momenten waarop ((voor)ontwerpen van) plannen ter inzage liggen en inspraak mogelijk is, op welke delen van het gebied de plannen betrekking hebben en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Locatiekeuze, plangebied

Gezien de recente ontwikkelingen in en rond Meppel, waaronder de gemeentelijke herindeling en de provinciale taakstelling van het POP 1998, en gezien de karakteristieken van andere locaties, kiest de initiatiefnemer voor de locatie tussen Meppel en Nijeveen. Motiveer deze locatiekeuze in het MER. Naast negatieve redenen (andere locaties vallen af) dient er vooral ook aandacht te zijn voor positieve overwegingen voor de gekozen locatie.

De initiatiefnemer kiest De Waterleiding als noordelijke grens van het plangebied¹⁵. In de reeds in de Startnotitie en Plandocument voorgestelde alternatieven krijgt echter ook het gebied ten noorden van De Waterleiding een nieuwe invulling: een groene buffer tussen de nieuwe wijk en Kolderveen/Nijeveen. Indien deze invulling in het MER wordt doorgezet, dan behoort het gebied ten noorden van De Waterleiding tot aan de bebouwing van Kolderveen en Nijeveen ook tot het plangebied¹⁶.

¹⁵ Zie de Startnotitie m.e.r., kaart 1.

¹⁶ Zie ook inspraakreacties nrs. 1, 4 en 18 (bijlage 4).

4.2 Algemeen

De keuze van de alternatieven moet worden gemotiveerd. In het MER zijn vooral de milieuarargumenten voor deze keuze van belang. Kies zo mogelijk ook een voorkeursalternatief. Voor onderlinge vergelijking moeten de milieueffecten van de alternatieven volgens dezelfde methode en met hetzelfde detailniveau worden beschreven. Beschrijving van het meest milieuvriendelijke alternatief is verplicht.

Geef per alternatief duidelijk aan hoe dit ecologisch ingepast is, wat de verkeersstructuren zijn, welke (zoneringen van) bebouwingsdichtheden worden gehanteerd en hoe het watersysteem eruit zal zien.

Bij elk alternatief moet worden aangegeven welke mitigerende maatregelen worden getroffen. Denk aan maatregelen om aantasting van biotopen respectievelijk soorten te verzachten met een passende inrichting, ecologische migratieroutes en/of bufferzones, architectonische aanpassing aan het dorpsgezicht van Nijeveen en werkzaamheden buiten het broedseizoen¹⁷. Het voorplan, met name de (aanpassing van de) weginfrastructuur, zal een meetbaar effect hebben op bestaande en nieuwe geluidsgevoelige bestemmingen. Beschouw in het MER preventieve en mitigerende maatregelen voor geluid. Bijvoorbeeld procesvarianten, indelingsvarianten, passieve voorzieningen, bouwkundige varianten (gesloten gebouw, afschermingen e.d.) en logistieke varianten.

De bedrijven, bedrijfsontwikkelingen en andere functies in en nabij het plangebied kunnen invloed hebben op (mogelijkheden voor) de ontwikkeling van alternatieven. Bijvoorbeeld door hinderzones, veiligheidscontouren, straalpaden en laagvliegroutes¹⁸. Geef deze invloeden aan in het MER. Geef ook aan welke mogelijkheden er zijn en eventueel benut worden om belemmeringen weg te nemen. Denk aan sanering of verplaatsing van bedrijven, dan wel het toepassen van voorzieningen om de beperkingen te verminderen. Geef tevens aan in hoeverre de te onderzoeken locatie ruimte voor een combinatie van wonen en werken kan bieden.

De gemeente wil de Wieden, het Meppelerdiep en de Drentse Hoofdvaart/Oude Vaart met elkaar verbinden. Daartoe is een tweetal mogelijke ecologische verbindingzones beoogd in de vorm van een moeraszone¹⁹. Geef aan hoe dit aspect bij de alternatievenontwikkeling is betrokken²⁰.

¹⁷ Zie ook inspraakreactie nr. 15 (bijlage 4).

¹⁸ Zie ook paragraaf 5.2.5 van dit advies, alsmede inspraakreacties nrs 1, 4, 8, 9 en 18 (bijlage 4).

¹⁹ Zie het Landschapsbeleidsplan, kaart 3.

²⁰ Zie ook inspraakreacties nrs. 19 en 20 (bijlage 4), die refereren aan vroegere beeklopen. In inspraakreactie nr. 19 wordt voorgesteld deze te ontwikkelen tot verbindingzone.

4.3 Alternatievenontwikkeling

Redenerend vanuit de stroomfuncties water²¹ en verkeer²² zijn in het Plandocument van 28-10-2002 vijf modellen gemaakt. De Commissie heeft waardering voor deze benadering, maar vraagt daarnaast aandacht voor de volgende punten.

4.3.1 Model Eilanden

Vier van de modellen in het Plandocument zijn in de Startnotitie als potentiële alternatieven aangedragen voor het MER. De initiatiefnemer wijst het model Eilanden, dat wordt beschreven in het Plandocument, af. Als reden wordt gegeven dat er geen vraag zou bestaan naar dit type woningen. Het model Eilanden komt enigszins overeen met woningbouwontwikkeling De Haverleij bij 's-Hertogenbosch alsmede ontwerpconcepten als nieuwe landgoederen²³. Gezien het feit dat er veel vraag is naar de woningen in De Haverleij, lijken de gronden voor afwijzing van dit model niet door de praktijk onderbouwd te worden. Aan de andere kant lijkt het model Eilanden meerwaarde ten opzichte van de andere modellen te hebben: het ruimtebeslag van de woningbouw zelf is beperkt, door de grote bebouwingsdichtheden zijn openbare voorzieningen goed realiseerbaar en er ontstaan kansen voor meervoudig ruimtegebruik, waterberging, natuurontwikkeling en een aantrekkelijke, ruim opgezette woonomgeving. Werk dit model, of een vergelijkbaar model dat ook leidt tot een betere benutting van de ruimte, uit in het MER.

4.3.2 Fasering en flexibiliteit

De woningbouw zal volgens de Startnotitie gefaseerd plaatsvinden. Beschrijf deze fasering in het MER. Motiveer waarom in principe gekozen wordt voor bebouwing van oost naar west²⁴. Bij het zoeken naar alternatieven is het zinvol uit te gaan van flexibiliteit en faseerbaarheid in de planvorming en planuitvoering. Iedere fase moet een afgerond geheel vormen, omdat deze bij tegevallende woningbehoefte als eindfase moet kunnen dienen. Geef ook aan hoe met nieuwe inzichten (bijvoorbeeld voor duurzaam bouwen) in de woningbouw rekening kan worden gehouden en op welke manier de fasering doorwerkt in de realisering van ecologische zones en weginfrastructuur.

4.3.3 Lagenbenadering, meervoudig en compact ruimtegebruik

Hanteer voor de alternatievenontwikkeling de principes van de lagenbenadering en van meervoudig en compact ruimtegebruik:

- Beide stroomfuncties (water en verkeer) zijn gerelateerd aan de tweede ruimtelijke laag²⁵ en stellen zo hun voorwaarden aan alternatieven voor de

²¹ Met als hoofdprincipes ophogen, deels ophogen of bouwen op huidig polderpeil.

²² Met als hoofdprincipes handhaven van de huidige provinciale weg, een noordelijke rondweg of een weg door de wijk.

²³ Zie ook POP Drenthe (1998), hoofdstuk B6.

²⁴ Naast het ontzien van de natuurgebieden aan de westzijde, hetgeen al genoemd is in de Startnotitie, kunnen andere aspecten een rol spelen in de fasering en de oriëntatie van het bouwen. Denk aan samenhang van nieuwe met bestaande bebouwing, het voorzieningenniveau, de infrastructuur, de opbouw van de bodem en het watersysteem (lagenbenadering). Zie ook inspraakreacties nrs. 16 en 17 (bijlage 4).

²⁵ Weliswaar is het watersysteem onderdeel van de onderste laag, maar de modellen zijn vooral ontwikkeld vanuit de infrastructurele functie van water (met name het Meppelderiep). Zie ook het Plandocument.

woningbouw, de derde laag. Dit gaat voorbij aan de onderste laag (o.a. bodem en watersysteem), die een belangrijke rol speelt bij ruimtelijk beleid²⁶. Neem deze onderste laag als sturend²⁷. Dit kan enerzijds een extra basis leggen onder één of meer van de al ontwikkelde alternatieven, en anderzijds zou het kunnen leiden tot een zinvol nieuw alternatief.

- Een ander principe van verstedelijking is meervoudig en compact ruimtegebruik. Naast beperkt ruimtebeslag, en derhalve sparen van het buitengebied, gelden als argumenten: het eerder renderen van openbaar vervoer, de kortere loop- en fietsafstanden, de stedelijke sfeer en de levendigheid. Betrek ook dit principe bij de ontwikkeling van alternatieven²⁸.

4.3.4 Waterhuishouding en waterkwaliteit

Betrek bij de alternatievenontwikkeling tevens de aspecten van de waterhuishouding en de waterkwaliteit. Als het water van de Oude Vaart van een betere kwaliteit is dan dat van Drentsche Hoofdvaart/Meppeler Diep, kan het zinvol zijn te onderzoeken in hoeverre er reële mogelijkheden zijn voor het 'doorkoppelen' van de Oude Vaart voor natuurontwikkeling²⁹.

4.4 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu en binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen. Het is belangrijk om doelgericht een mma te ontwikkelen. Dit vraagt een open en creatieve houding. Het verwachte draagvlak of een eerder vastgelegd budget mogen geen argumenten zijn om oplossingsrichtingen met belangrijke milieuvoordelen buiten beschouwing te laten bij de ontwikkeling van een mma.

Elementen voor het mma, aanvullend op de aspecten die gelden voor alle alternatieven, zijn:

- het handhaven van belangrijke zichtlijnen en open ruimten³⁰;
- stimuleren van natuur in de woonwijk, bijvoorbeeld door het handhaven van bestaande boomgroepen en landschapselementen en het opnemen van natuurlijke erfafscheidingen;
- stimuleren van waardevolle kwelvegetatie in de zone tussen de nieuwe wijk en Nijeveen door revitalisering van de kwel;
- een gesloten grondbalans;
- minimaliseren van de uitstralingsdruk van de woonwijk op de Wieden, bijvoorbeeld door het aanleggen van bufferzones³¹;

²⁶ Zie ook het POP Drenthe (1998), hoofdstuk B4, alsmede inspraakreactie nr. 16 (bijlage 4).

²⁷ Het Waterschap Reest en Wieden kan informatie ter beschikking stellen (hoogtekaarten, bodemkaarten, grondwatertrappen en kwelssystemen).

²⁸ Zie ook inspraakreactie nr. 18 (bijlage 4).

²⁹ Zie ook inspraakreactie nr. 19 (bijlage 4). Dit betekent overigens wel dat het water van de Oude Vaart onder het Meppeler Diep moet worden doorgeleid. Het nut hiervan is uiteraard afhankelijk van de uitkomsten van onderzoek naar de waterkwaliteit in het gebied, zeker met het oog op de keuze voor het wel of niet inlaten van gebiedsvreemd water.

³⁰ Zie ook kaart 7 van het Landschapsbeleidsplan.

³¹ Zie ook inspraakreacties nrs. 11, 14, 16 en 19 (bijlage 4).

- een inrichting van de wijk gericht op zo veel mogelijk vasthouden van water: zo hoog mogelijke grondwaterstanden, kruipruimteloos bouwen, aanleg van wadi's, geen inlaat van gebiedsvreemd water;
- minimaliseren van verhard oppervlak (c.q. het gebruik van halfverharding), ecologisch beheer en zelfbeheer door bewoners;
- gebruik van openbaar vervoer en fiets stimuleren (door snelle, comfortabele en veilige routes én door het aanbieden van stallingen);
- een ambitieuze toepassing van verkeersprestatie op locatie (VPL), het nationale pakket duurzame stedenbouw (NPDS) en energie-inclusief ontwerpen (oriëntatie op het zuiden, energiebesparing, duurzame energie, warmte-koudeopslag).

4.5 Nulalternatief

De doelen van de initiatiefnemer zijn niet te realiseren zonder de voorgenomen activiteit. Derhalve is er geen reëel nulalternatief. Volstaan kan worden met het beschrijven van de huidige situatie plus de autonome ontwikkelingen.

5. **BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN**

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

5.1 Referentie: bestaande toestand en autonome ontwikkeling

De bestaande toestand van het milieu in het plangebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het plangebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten. Sluit bij de beschrijving aan op een logische indeling van milieugevolgen³².

³² Bijvoorbeeld de indeling van paragraaf 5.2 van dit advies.

5.2 Milieugevolgen

5.2.1 Algemeen

Het studiegebied moet op kaart worden aangegeven en omvat het plangebied en zijn omgeving, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden. Per milieuaspect (lucht, bodem, water, enz.) kan de omvang van het studiegebied verschillen.

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- beschrijf de ernst in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- vermeld onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens;
- maak de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald inzichtelijk en controleerbaar, door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- besteed vooral aandacht aan die effecten die per alternatief verschillen of die welke de gestelde normen (bijna) overschrijden;
- onderscheid de gevolgen die plaatsvinden in de realisatiefase³³ (inrichting/aanleg) en in de gebruiksfase (gebruik en beheer).

5.2.2 Bodem en water

Het MER dient een bondige beschrijving te geven van de geologische opbouw en het geohydrologisch systeem. Aan de orde dienen te komen: de relatie tussen infiltratie en kwelgebieden, de aard en intensiteit van de kwel³⁴, de invloed van het huidige landgebruik op het systeem (polder, peilbeheer), de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit. Bij de beschrijving dient ook te worden ingegaan op de samenhang van systeemonderdelen met de actuele en potentiële ecologische aspecten.

Beschrijf de veranderingen in:

- de bodemopbouw en het reliëf;
- de werkzame hydrologische systemen (kwel, infiltratie, grondwaterstanden);
- de grondwaterkwaliteit;
- het oppervlaktewatersysteem en de oppervlaktewaterkwaliteit.

Geef aan wat de veranderingen in de watersystemen betekenen voor agrarische, woon-, waterbeheer- en natuurfuncties (in het bijzonder van de Wieden). Geef aan in hoeverre alternatieven tegemoet komen aan de specifieke condities die deze functies stellen, dan wel verenigbare combinaties van functies kunnen opleveren³⁵.

³³ Houd bijvoorbeeld rekening met de hinder door bouwverkeer en de effecten door (bemaling tijdens) de zandwinning.

³⁴ Er lijkt onduidelijkheid te zijn over het voorkomen van kwel cq infiltratie en de aard ervan (diep, oppervlakkig). Een meetprogramma, in samenwerking met de (grond)waterbeheerder, kan uitsluitsel geven.

³⁵ Zie ook inspraakreactie nr. 16 (bijlage 4).

5.2.3 Levende natuur

Beschrijf de aanwezigheid en autonome ontwikkeling van (elementen van) de ecologische hoofdstructuur en van de speciale beschermingszones op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Inventariseer de aanwezigheid van doelsoorten en beschermde soorten (dichtheden, verspreiding)³⁶. Geef aan wat toekomstige ontwikkelingen zouden kunnen zijn.

Beschrijf de invloeden van directe vernietiging, verdroging, verstoring³⁷, versnippering en eutrofiëring, alsmede de veranderingen in de ecologische relaties binnen het studiegebied en de kwetsbaarheid daarvan voor ingrepen (relaties tussen rust-, foerageer-, overwinterings- en broedgebieden).

5.2.4 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Geef een overzicht van de geomorfologie, van landschapsstructuren (o.a. dijken, kolken, ontginningsassen en verkaveling, karakteristieke beplantingen) en van archeologische en cultuurhistorisch waardevolle structuren en elementen (o.a. de watertoren, de joodse begraafplaats, de sluizen, de kalkovens, de Nijeveense kerk met directe omgeving)³⁸.

Beschrijf de effecten van de alternatieven op:

- de geomorfologie;
- landschapsstructuren, archeologische en cultuurhistorische elementen en patronen, inclusief het bodemarchief;
- zichtlijnen op kerktorens en andere markante gebouwen en objecten (zoals bijvoorbeeld de watertoren en de silo's), zichtvelden en (bestaande) verstoringen.

Maak eventueel gebruik van de informatie uit het Landschapsbeleidsplan en van verbeeldingen, schetsen en fotomontages om de effecten van ingrepen op het landschap te onderzoeken en te communiceren.

5.2.5 Leefmilieu, luchtkwaliteit, hinder, veiligheid

Breng de huidige belasting door geluid, geur, luchtkwaliteit en onveiligheid in kaart. Presenteer op kaart de hinderzones (geluid, geur, luchtkwaliteit) en veiligheidscontouren van gezoneerde bedrijventerreinen, wegen, spoorwegen, aardgasdrukleidingen en inrichtingen (bedrijven met een milieuvergunning) in of nabij het plangebied, alsmede straalpaden en laagvliegroutes³⁹. Het MER dient een kaart en een beschrijving (van de aard en omvang) te bevatten van alle (bestaande of geplande) geluidsgevoelige bestemmingen in het studiegebied.

³⁶ In de Quick scan ecologie Nijeveense Polder (2002) zijn suggesties gedaan voor aanvullend veldonderzoek.

³⁷ Denk ook aan recreatief (mede)gebruik van de Wieden. Zie ook inspraakreacties nrs. 16 en 19 (bijlage 4).

³⁸ Zie ook inspraakreactie nr. 20 (bijlage 4).

³⁹ Zie ook inspraakreacties nrs. 7, 8, 9, 16 en 18 (bijlage 4).

Verkeersontwikkelingen, infrastructuur

Verkeer en vervoer kunnen gevolgen hebben voor het leefmilieu en de veiligheid. Beschrijf de belangrijkste herkomst- en bestemmingsrichtingen van het verkeer van en naar de nieuwe wijk(en). Leid hieruit af wat de verkeersintensiteiten worden op de wegen in en naar de locatie⁴⁰. Onderbouw de prognoses met berekeningen, bijvoorbeeld op basis van een verkeers- en vervoermodel. Beschrijf in een bijlage de gehanteerde rekenmethodiek. Geef de verkeersintensiteiten voor zowel het maatgevende spitsuur als voor het gehele etmaal. Betrek hierbij het vrachtverkeer naar de bedrijventerreinen in de kanaalzone. Geef mogelijke oplossingen voor geconstateerde knelpunten in de verkeersafwikkeling⁴¹. De gefaseerde aanleg van de woonwijk betekent dat waarschijnlijk ook de aanleg van de verkeersvoorzieningen gefaseerd zal plaatsvinden. Als in een tussenfase op bepaalde wegvakken duidelijk hogere intensiteiten optreden dan in de eindfase, dient deze situatie apart beschreven te worden. Geef inzicht in het bouwverkeer en de routes, de duur en de overlast die ermee gepaard gaan⁴². In de Startnotitie is aangegeven, dat gebruik zal worden gemaakt van de uitgangspunten van Duurzaam Veilig en dat de systematiek van VPL zal worden toegepast. Geef aan welke invloed dit op de uiteindelijke alternatieven en varianten heeft gehad. Geef aan welke maatregelen worden genomen om alternatieven voor het autogebruik te stimuleren en welke effecten hiervan verwacht worden.

Luchtverontreiniging door verkeer

De beoordeling van de concentraties aan luchtverontreinigende stoffen moet plaatsvinden aan de hand van grenswaarden voor de emissies van NO₂ en fijn stof (PM₁₀). De in de tekst genoemde normen zijn afkomstig van vigerende regelgeving, gebaseerd op Europese richtlijnen. Voor deze stoffen moet:

- op kaart worden aangegeven in welk gebied (landelijk gebied) en op welke plaatsen (stedelijk gebied) de jaargemiddelde grenswaarde van 40 µg/m³ wordt overschreden. Ook de hoogste waarde binnen dit gebied moet worden aangegeven, zowel voor NO₂ als voor fijn stof;
- op kaart worden aangegeven in welk gebied (landelijk gebied) en op welke plaatsen (stedelijk gebied) de jaargemiddelde concentratie van 30 µg/m³ wordt overschreden (alleen voor PM₁₀)⁴³ ;
- het aantal woningen en gevoelige bestemmingen (voor PM₁₀), dan wel het totaal oppervlak bebouwd gebied (voor NO₂) dat zich in dit gebied bevindt, worden aangegeven.

Geluidhinder door verkeer en industrie

Beschrijf de geluidhinder in de wijk en haar omgeving ten gevolge van (toename van) het wegverkeer en ten gevolge van de industriegebieden aan de zuidzijde. Geef aan hoeveel woningen een geluidbelasting hebben van meer dan 50 dB(A) in stappen van 5 dB(A), rekening houdend met het aanbrengen van eventuele geluidsschermen of -wallen.

⁴⁰ Zie ook inspraakreactie nr. 17 (bijlage 4).

⁴¹ Zie ook de opties die genoemd zijn in de inspraakreacties nrs. 13 en 14 (bijlage 4). De laatste inspreker draagt een oplossing aan in de vorm van een nieuwe ontsluiting naar de A28. Deze is waarschijnlijk m.e.r. plichtig.

⁴² Mede gezien de ontwikkeling van oost naar west. Het bouwverkeer (bij groot grondverzet) kiest dan mogelijk een route vanaf de snelweg N32, door of langs de eerste delen van de nieuwe wijk, naar de volgende te ontwikkelen wijkdelen. Bij de rotonde bij de watertoren is congestie te verwachten. Misschien zijn al vooraf aanpassingen aan de infrastructuur noodzakelijk. Zie ook inspraakreacties nrs. 2, 5, 12, 13, 14 (bijlage 4).

⁴³ Dit als indicator voor het daggemiddelde en in plaats van de daggemiddelde PM₁₀ norm van 50 µg/m³ die in 2005 niet meer dan 35 dagen per jaar overschreden mag worden.

Wateroverlast

Het watersysteem kan door het voornemen veranderen. Beschrijf in het MER of er wateroverlast (oppervlaktewater, kwel) voor huidige en toekomstige (woon)functies zou kunnen optreden en in welke mate dit het geval zal zijn⁴⁴. Denk aan het risico op overlast, de omvang van de hinder en de opties voor preventie en/of sanering.

Levendigheid, ruimte, voorzieningen

Beschrijf in het MER ook de positieve bijdragen aan de waardering van het leefmilieu. Denk aan de levendigheid, de (speel)ruimte op straat en het voorzieningenniveau.

Overige hinderaspecten en verkeersveiligheid

Beschrijf in het MER voorts:

- de kans op trillingshinder rondom verkeers- en vervoersassen;
- de totale hinder of het risico in het studiegebied door wegverkeer: congestie, verkeersveiligheid, aantal gehinderden;
- de hinder door de bouwactiviteiten;
- de beperkingen in ontwikkelingsmogelijkheden die woningbouw en agrarische bedrijvigheid elkaar (al dan niet tijdelijk) zullen opleggen, bijvoorbeeld door stankcirkels⁴⁵.

5.2.6

Grondstoffen en energie

Beschrijf hoe de alternatieven zich verhouden tot de ambities voor de wijk(en) en wat de onderlinge verschillen zijn. Denk aan energieaspecten als energie-inclusief ontwerpen (oriëntatie op het zuiden, energiebesparing, duurzame energie, warmte-koudeopslag), gebruik van (collectieve) energie- en/of waterbesparende technologie en grond- en afvalstoffenbeheer.

6.

VERGELIJING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling én met de referentie worden vergeleken, bij voorkeur in een overzichtelijke tabel. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

⁴⁴ Zie ook inspraakreacties nrs. 1, 2, 3, 7 en 16 (bijlage 4).

⁴⁵ Zie ook inspraakreactie nr. 1 (bijlage 4).

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieuinformatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De gemeente Meppel moet bij het besluit voor onderhavig bestemmingsplan aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Mede gezien de lange looptijd van het project is helder inzicht nodig in de mogelijkheden voor en procedurele aspecten van eventuele bijstellingen en mitigerende maatregelen⁴⁶. Het verdient aanbeveling, dat de initiatiefnemer in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

⁴⁶ Zie ook paragraaf 4.2 van dit advies.

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen;
- ter illustratie verbeeldingen op te nemen.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de alternatieven, inclusief het mma en eventueel het voorkeursalternatief;
- de belangrijkste milieueffecten bij het uitvoeren van de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma en eventueel het voorkeursalternatief;
- belangrijke leemten in kennis.